

## VÕTI

### 1. Milliseid tunnuseid või kujundeid kasutab autor, et rõhutada loo muinasjutulisust? Nimeta neli tunnust või kujundit ja illustreeri iga tunnust/kujundit näitega tekstist (kokku 4 näidet). (10 punkti)

(1) Autor kasutab muinasjutule iseloomulikke tunnuseid:

1) arvu kolm (kolm öde, kolm ust, kolm päeva ja ööd);

2) tüüpilist algust: „Elasid kord ...“;

3) tüüpilist lõppu: „Kui vanem öde pole suutnud klaaslage purustada, kui keskmine öde pole suutnud redelil eskalaatoriga samas tempos ronida ja kui noorem öde pole järsakust alla pudenenud, on nad nendes tubades ilmselt tänase päevani“;

4) tegelasteks on fantastilised olendid, nt draakon;

5) takistused/katsumused eesmärgi saavutamise teel (Kõrghariduskuru, Tööturu Praktikanõlv, Titeteo Mets, Vanusejõgi);

6) vastandus (head öed *versus* halvad/kurjad tegelased, mees *versus* naine);

7) peategelaste (ödede) kangelaslikkus/meelekindlus/isepäisus.

(2) Autor paneb kohtadele kujundlikke nimesid (kasutab suurt algustähte), nt Karjääriredeli Tipp, Kõrghariduskuru, Palgalõhe, Titeteo Mets, Vanusejõgi.

(3) Autor kasutab personifikatsiooni, paneb rääkima Stereotüübid, Otsuse Toika.

(4) Kasutab karjääriga seotud metafoore: Klaaslagi, Klaasjärsak, Klaaseskalaator.

### 2. Analüüsi, kuidas mõjutavad ühiskonnas valitsevad väärtushinnangud tüdrukute minapilti ning haridusvalikuid. Toeta vastust kolme näitega tekstist. (15 punkti)

Analüüs võib tugineda järgmistele näidetele.

(1) Üldhariduskoolides suunatakse õpilasi saavutama vaid parimaid tulemusi. Eriti tüdrukud üritavad olla töökad ja korrektsed, seetõttu kardavad nad anda valesid vastuseid, kardavad eksimist: „Nad olid tublid, töökad ja korrektsed – täpselt sellised, milliseks üldharidussüsteem neid kasvas: öed olid liialt orienteeritud vaid parimatele tulemustele, pelgasid valesid vastuseid ja eksimist üleüldse ...“

(2) Koolis vajavad tüdrukud pidevalt kiitvaid hinnanguid / kiitust oma tubliduse kohta: „... vajasisid teistelt pidevalt kinnitavaid hinnanguid oma tubli-olemise kohta nagu viks ja viisakad koolitüdrukud ikka.“

(3) Kuna koolis on tüdrukud edukad/tublid, siis paneb see aluse nende unistusele teha karjääri: „Ent hoolimata maailma püüdlustest neid soolistesse raamidesse suruda, unistasid kõik kolm ka jõudmisest päris Karjääriredeli Tippu – sinna, kuhu nende teada jõudis naise liiga vähe. „Hakkame aga minema, enne kui keegi meie oma arvamuse olemasolus kahtlema hakkab.““

(4) Kõrgkoolis valivad tüdrukud enamasti humanitaarialasid ideaalidest lähtuvalt: „Keskmine öde igatses maailma parandada päris rohujuuretasandil ning otsustas õppida õpetajaks.“

(5) Kõrgkoolis valivad tüdrukud enamasti humanitaarialasid sellepärast, et kardavad pöruda nn meestemaailmas: „Noorem öde mõtles ja kahtles ja mõtles veel, ning kuigi oleks südamepõhjas ehk soovinud midagi muud, valis lõpuks riigiteaduste eriala, kaaludes, et temast võiks saada poliitik. /---/ Nooremal öel rebis kolmas Stereotüüp küljest suure tüki enesekindlust sedastusega: „See sinu esiti soovitud IT ongi selgelt meestevärk. Hea, et valisid ikka humanitaarvaldkonna!““

(6) Kuigi tüdrukud on korralikud õppijad, ei ole neil kõrgkoolis kerge, sest nad peavad võitlema stereotüüpide vastu, mis hakkavad murendama nende enesekindlust ja usku sellesse, et neist võivad saada edukad karjäärinaised: „Nimelt varitsesid ödesid Kõrghariduskurus kurjad Stereotüübid, millest nii mõnigi jättis naistele armid.“

(7) Kõrgkoolis valitseb stereotüüp, et teatud õppeainetes ei saagi neid kõrgemaid hindeid: „Ma ei ootagi, et neid selles õppeaines üle „C“ saaksid.“

(8) Õpetajaks saavad neid õppida seetõttu, et noormehed madala palga pärast seda eriala ei õpi: „Õpid õpetajaks – nii tore! Pead leidma rikka mehe, et võiksid endale sellist tööd lubada!“ küünistas keskmist öde järgmine Stereotüüp.“

9) Tüdrukute/naiste minapilti mõjutab ühiskonnas valitsev surve, et igal naisel peab olema laps või peab sünnitama noores eas või lapse kõrvalt ei tohiks karjääri teha: „Millal Sa juba lapse saad?“ „Sinu eas olin ma juba teist korda rase!“.

**3. Nimeta kolm laste saamise ja karjääriga seotud valikuvõimalust. Selgita, kuidas need valikud mõjutavad naiste karjääri, ning too iga kohta üks näide tekstist. (15 punkti)**

Teksti põhjal on laste saamise ja karjääriga seotud valikuvõimalused naistel järgmised.

(1) Last/lapsi mitte saada ja teha karjääri.

Naised, kes on otsustanud valida karjääri ja lapsi mitte saada, peavad arvestama sellega, et selline valik ei garanteeri ametialast edu, sest mehed on veendunud, et „tegelikult on juhtimine ikka meeste värk, naised on liiga emotsionaalsed!“.

Naine, kes on otsustanud jääda lastetuks ja teha karjääri, peab arvestama ühiskondliku hukkamõistuga, võib-olla isegi riiklikult kehtestatud lastetusmaksu tasumisega: „Ta pani teda jälitama Ühiskondliku Tänitaja, kes talle regulaarselt meelde tuletas, kui halb on lastetu naine, kes ei täida oma kohust riigi ja rahva ees, ning kuidas ükskord algab aega, mil kõik ahtrid lausa kahest otsast lähevad lastetusmaksu alla oma sõnakuulmatuse eest!“ Ühiskondlik hukkamõist võib, kuid ei pruugi karjäärivalikuid mõjutada.

(2) Saada laps(ed) ning minna kiiresti tööle / teha karjääri.

Naine, kes on otsustanud lapse sünnitada, kuid kiiresti tööle naasta, peab arvestama sellega, et karjääri tehes ei garanteeri miski talle püsivat edu ja mehed võivad kasutada teda enda huvides ära – kui miski läheb valesti, on naist kerge ebakompetentsuses süüdistada: „Mehed, keda oli valdkonnatippude hulgas oluliselt rohkem ning kellel seetõttu ka parem ligipääs olulisele ametlikule, eriti aga mitteametlikule informatsioonile, ning keda tavaliselt esmajärjekorras ministriks oleks eelistatud, olid olnud kavalad. Nimelt oli valimisteni liiga lühike aeg, et hakata oma äsja pestud ülikonda määrima. Seega, las juhib keegi teine, keegi tavapäratu, keegi, kelle puhul ühiskond eksimuste korral saaks öelda: „Mida te siis ootasite? Naine roolis, auto kraavis!“.“

(3) Saada laps(ed) ja olla tööst pikemat aega eemal.

Lastega pikalt kodus olles peab naine arvestama sellega, et ta peab tööl rohkem vaeva nägema, et ennast tõestada: „Ta täitis seal oma õpetajaülesandeid ja unistas direktoriks tõusmisest. Järsku aga tabas, et vastassoost kolleegid, keda maastikul muidu liiga vähe, said mööda iseliikuvaid treppe temast oluliselt kiiremini üles – kes õppedirektoriks, kes koolijuhiks.“